

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНОГО ПЕДАГОГА К ИНКЛЮЗИВНОМУ ОБУЧЕНИЮ

Julia Bagno

Ph. D in Pedagogics, Assistant Professor,
Assistant Professor of Pedagogy
State Higher Educational Establishment
«Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda
State Pedagogical University»
Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine,
julijabagno@gmail.com

SOME ASPECTS OF PREPARING COMPETENT PEDAGOGUE TO INCLUSIVE EDUCATION

УДК 378.011.3-051:373.3]:005.336.4(4)

Валентина Васенко

ORCID iD: orcid.org/0000-0001-8252-7348

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, теорії і методики початкової освіти
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30, 08400, м. Переяслав-Хмельницький, Україна
valentynavasenko@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано сучасні підходи до забезпечення педагогічної освіти у європейських країнах. Досліджено особливості теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів у країнах Західної Європи. Узагальнено досвід педагогічної підготовки фахівців для закладів початкової освіти у європейських країнах та з'ясовано спільні риси цього процесу: обов'язкове поєднання загальноосвітньої, спеціальної, психолого-педагогічної, практичної підготовки. Охарактеризовано найпоширеніший компетентнісний підхід та вивчено шляхи його застосування у педагогічній підготовці вітчизняних фахівців даного напрямку. Запропоновано можливості адаптації досвіду у практику роботи вищого педагогічного закладу України.

Ключові слова: вчитель закладів початкової освіти, підготовка вчителя, професійна діяльність, теоретична підготовка, практична підготовка, компетентнісний підхід, досвід підготовки, використання досвіду.

В статье проанализированы современные подходы к обеспечению педагогического образования в европейских странах. Исследованы особенности теоретической и практической подготовки будущих учителей в странах Западной Европы. Обобщен опыт педагогической подготовки специалистов для учреждений начального образования в европейских странах и выяснены общие черты этого процесса: обязательное сочетание общеобразовательной, специальной, психолого-педагогической, практической подготовки. Охарактеризован распространенный компетентностный подход и изучены пути его применения в педагогической подготовке отечественных специалистов указанного направления. Предложено возможности адаптации опыта в практику работы высшего педагогического заведения Украины.

Ключевые слова: *учитель заведений начального образования, подготовка учителя, профессиональная деятельность, теоретическая подготовка, практическая подготовка, компетентностный подход, опыт подготовки, использование опыта.*

The article analyzes modern approaches to providing pedagogical education in European countries. The features of the theoretical and practical training of future teachers in Western Europe are explored. The experience of pedagogical training of specialists for primary education institutions in European countries is generalized and the general features of this process are clarified: an obligatory combination of general educational, special, psychological, pedagogical, and practical training. The most widespread competence approach is described and ways of its application in the pedagogical preparation of domestic specialists of the indicated direction are studied. The possibilities of adaptation of experience to the practice of the higher pedagogical institution of Ukraine are offered.

Taking into account the results of the functioning of different models of vocational and pedagogical education allows one to distinguish the place of the competent approach. Realization of its capabilities can become the proper basis for integration of the national system of training of future specialists of primary education institutions and European educational space. At the same time, there are clearly two levels of decision of this process: national (regulatory legal regulation) and institutional (content-procedural filling).

Key words: *teacher of primary education institutions, teacher training, professional activity, theoretical training, practical training, competence approach, training experience, use of experience.*

Постановка проблеми. Для будь-якої національної системи освіти підготовка вчителя в сучасних умовах суспільного розвитку набуває особливого значення, оскільки саме він забезпечує формування особистості, якій притаманне не лише володіння певним запасом знань та переліком компетентностей, а й об'єднання в собі інтелектуального потенціалу, моральної свідомості, сумління та відповідальності. Тому підготовка висококваліфікованих педагогічних кадрів вимагає особливої уваги у зв'язку з необхідністю

міждержавної гармонізації європейського освітнього простору та збереження національних особливостей. Україна не є винятком, адже вона проводить освітні реформи саме для євроінтеграції. Здійснюючи такі перетворення, слід враховувати новітній досвід зарубіжних країн на цьому шляху. Адже природно, що значна різноманітність підходів і стратегій у підготовці вчителів у різних країнах зумовлена історичними, соціальними, культурними економічними чинниками розвитку кожної з них. «Нині європейські країни пропонують розмаїття моделей здійснення такої підготовки як за змістом, так і за формою. Об'єднавчі освітні процеси, що відбуваються в сучасній Європі, спонукають до пошуку спільних засад складної архітектури професійної підготовки педагогів» (Педагогічна..., 2013). З огляду на це, вивчення досвіду європейських країн з проведення освітніх реформ та використання його у вітчизняну практику сприятиме удосконаленню підготовки педагогічних кадрів в Україні. Особливо це стосується початкової освітньої ланки, як такої, що забезпечує надійність системи в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потреба у вирішенні проблеми теорії і практики підготовки майбутніх учителів зумовлює її дослідження багатьма науковцями. З огляду на тему нашого наукового пошуку, значний інтерес становлять праці з аналізу: педагогічних основ організації навчально-виховного процесу у вищих педагогічних закладах (А. Алексюк, Г. Балл та ін.); професійної підготовки майбутніх педагогів (І. Бех, В. Бондар та ін.); теорії та практики професійної підготовки вчителя (А. Бойко, О. Савченко та ін.); організації та проведення педагогічної практики (С. Гончаренко, Н. Демидчук та ін.); якості вітчизняної та зарубіжної педагогічної освіти (Т. Лукіна, О. Пехота та ін.); підготовки вчителя у контексті євроінтеграційних процесів (Л. Дяченко, К. Котун, В. Кудін, О. Огієнко та ін.); основні тенденції розвитку вищої педагогічної освіти та професійної підготовки вчителів у різних країнах (Н. Авшенюк, Т. Вакуленко, Л. Гаврило, І. Задорожна, Л. Поліщук Т. Харченко та ін.) Уважне ознайомлення з останніми публікаціями вітчизняних науковців з тематики професійної підготовки вчителів у європейському просторі засвідчує, що питання використання такого досвіду з урахуванням вітчизняних надбань не було у них пріоритетним.

Виділення невиділених раніше частин проблеми. Розглядаючи сучасну теорію та практику проблеми підготовки майбутніх фахівців закладів початкової освіти у вищій школі, можна стверджувати, що недостатньо вивчено і розроблено європейський досвід науковців з даної проблематики.

Метою статті є характеристика основних підходів європейського досвіду підготовки майбутніх фахівців закладів початкової освіти та визначення можливостей його використання у практичній підготовці вітчизняних студентів.

Постановка завдання. Обґрунтувати теоретичні і практичні засади європейських науковців щодо підготовки майбутніх фахівців закладів початкової освіти та можливості використання досвіду підготовки майбутніх фахівців закладів початкової освіти у практичній підготовці вітчизняних студентів.

Виклад основного матеріалу. Загальновизнаною у світі є думка про те, що вчитель ХХІ століття повинен бути носієм суспільних змін, які

характеризуються високою якістю та конкурентоспроможністю освіти на світовому ринку праці. Рух національної системи освіти до інтегрування в європейський і світовий освітній простір зумовили необхідність пошуку та реалізації новітніх підходів до забезпечення якісно нового рівня професійної підготовки педагогічних кадрів на засадах збереження національних надбань та використання кращих зразків світового досвіду. Саме такі підходи проголошується сучасними вітчизняними програмними документами, зокрема, Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.), концепцією «Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи» (2016 р.), проектом Закону України «Про освіту» (2017 р.). Природно, ці реформаторські національні документи значною мірою віддзеркалюють світові нормативні основи педагогічної підготовки, закладені Рекомендаціями МОП/ЮНЕСКО про статус вчителя (1966 р.) та Рекомендаціями ЮНЕСКО про статус викладацьких кадрів вищих навчальних закладів (1997 р.), Лісабонськими домовленостями щодо визнання кваліфікацій у галузі вищої освіти (1997 р.), деклараціями Болонського процесу у сфері вищої освіти (1999 р.), Міжнародною стандартною класифікацією освіти (МСКО-2011).

Підтвердженням важливості проблеми пошуку єдиної ціннісної та методологічної платформи підготовки нового вчителя для об'єднаної Європи XXI ст. є підготовлений спільно вченими України, Німеччини і Литви документ «Педагогічна Конституція Європи» (2013 р.). Він охоплює основні параметри педагогічної освіти: філософсько-методологічні принципи, ціннісну платформу, зміст, основні компетенції європейського вчителя й педагогічні стратегії та технології, практику підготовки нового вчителя і його академічну мобільність. У Педагогічній Конституції Європи зазначено, що: «...Учитель покликаний суспільством бути провідником демократичних ідей та високої моралі... Майбутнє кожного народу, країни і співдружність народів значною мірою залежать від якісної підготовки майбутніх педагогів» (Педагогічна..., 2013).

Метою сучасної професійної освіти у Європі є забезпечення багатопрофільності у підготовці (Кристопчук Т., 2012; Носовець Н., 2015). У більшості країн майбутнім педагогам рекомендується і зобов'язується одночасна професійна підготовка із декількох учительських спеціальностей, а програми підготовки вчителів середньої школи передбачають спеціалізацію з одного чи двох предметів. Здебільшого, таке поєднання предметів спеціалізації визначається нормативними документами. Демократичнішою є ситуація в Австрії, Великобританії, Фінляндії, де вчителі мають право вибрати обидва предмети за своїм бажанням (Гаврило Л., 2014; Кристопчук Т., 2012; Поліщук Л., 2010; Харченко Т., 2007).

Педагогічна освіта європейських країн забезпечує майбутньому вчителю достатній рівень кваліфікації, а програми післядипломної освіти забезпечують належну мобільність між різними освітніми рівнями та професіями від дитячих навчально-виховних закладів до роботи у ВНЗ) (Компетентнісний..., 2014). При цьому підготовка вчителів європейських країн відбувається в різних навчальних закладах (університетах, коледжах, спеціальних інститутах) з різним терміном підготовки, причому, її термін для вчителя початкової школи складає від трьох

до п'яти років, середня тривалість педагогічної освіти на здобуття середнього рівня становить 4,5 роки, а вищого рівня – 4,8 років. Однак привертає увагу той факт, що особливості типології європейських вищих педагогічних навчальних закладів обумовлюються специфікою суспільного розвитку кожної країни. Тому кожний з національних структур педагогічної освіти притаманний ряд специфічних характеристик, що представляють національну самобутність.

Звертаючись до зарубіжного досвіду пошуку нових концепцій підготовки вчителів, ряд авторів (Биндас О., 2015; Дяченко Л., 2016; Котун К., 2014; Модернізація..., 2011) виділяє серед них такі: прогресивну, з концентруванням на підготовці вчителя до бачення, аналізу й розв'язання проблем діяльності у швидко змінюваному оточенні; персоналістичну, з наголосом на формуванні особистості вчителя; загальноосвітню, із засвоєнням різноманітної інформації з багатьох сфер, корисну в роботі з розвиненою сучасною молоддю; всебічну підготовку з наданням учителю кількох компетенцій із досягненням рівноваги між головними компонентами професійної кваліфікації – науковими знаннями, системою цінностей, педагогічним умінням та навичками. Принципові відмінності існують між так званими однофазною та двофазною моделями базової підготовки вчителів. При першій: вчитель, успішно завершивши базову підготовку, може одразу займати педагогічну посаду. За другої – теоретична підготовка майбутніх учителів зосереджується у вищому навчальному закладі (перша фаза), а практична (друга фаза) – переноситься в школу й спеціальні регіональні центри із залученням консультантів з числа працівників відповідних навчальних закладів. На другій фазі практична робота в школі поєднується з навчанням на спеціальних курсах для удосконалення методики викладання спеціальних дисциплін і питань психолого-педагогічної підготовки. Лише успішного завершення другої фази навчання, написання диплома та складання державного іспиту дозволяє отримати статус повноправного вчителя.

Узагальнюючи досвід підготовки вчителя закладів початкової освіти у європейських країнах можна виділити посилення його професійної спрямованості, що є одним із напрямів модернізації програм підготовки вчителів і виражається у збільшенні частки педагогічних дисциплін і практики з ухилом на методичній підготовці, її адекватності реальним потребам шкільного процесу. При цьому розподіл кількості годин для професійної підготовки у різних європейських країнах істотно відрізняється, проте ділиться на інваріативну та варіативну частини і завжди наявні три типи дисциплін – обов'язкові, частково елективні (за вибором) і повністю елективні (Нос Л., 2012).

Аналіз національних систем професійної підготовки вчителів у зарубіжних країнах дозволяє говорити про: розширення компонента педагогічної практики в підготовці педагогів, зростання кількості і варіативності опанування вчительською професією, наявність декількох альтернативних шляхів підготовки вчителів; створення систем неперервного професійного розвитку від ВНЗ до завершення кар'єри знаходиться на різних стадіях становлення, розроблення програм інтернатури є найбільш динамічним компонентом системи неперервного професійного розвитку, актуалізація змісту програм професійної

підготовки вчителів, перенесення програм професійного розвитку в школи, посилення правил відбору на педагогічні спеціальності, делегування повноважень щодо атестації та підвищення кваліфікації вчителів і директорів шкіл професійній спільноті.

Загальними тенденціями професійного розвитку педагогів у західних країнах є: пріоритет університетського рівня педагогічної освіти; диверсифікація форм та методів професійного розвитку і типів постачальників освітніх послуг та програм підвищення кваліфікації, шкіл професійного розвитку; професійні асоціації вчителів і викладачів; приватні компанії; учительські центри; гуманізація та гуманітаризація в методах і змісті педагогічної освіти; інтернаціоналізація змісту професійної підготовки; посилення ролі неформальної освіти у професійному розвитку вчителів. Тобто, у Західній Європі впроваджені й створюються нові моделі професійної підготовки педагогів для підвищення якості такої роботи та забезпечення потреби в постійній неперервній освіті, оволодінні ними необхідними компетенціями.

Тому саме компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх фахівців закладів початкової освіти в Україні має стати визначальним і базуватися на вітчизняному та зарубіжному досвіді науково-методичної роботи у системі професійного розвитку вчителя. Найповніше тенденції європейських модернізаційних перетворень враховані у національній системі освіти у Концепції «Нова українська школа», підготовку вчителів загальноосвітнього навчального закладу (ЗНЗ) I ступеня до реалізації компетентнісного підходу у роботі з академічно здібними учнями доцільно здійснювати саме в процесі науково-методичної роботи (Нова українська..., 2018).

Відповідно до концепції реалізація компетентнісного підходу в освіті має забезпечувати формування системи компетентностей вищого рівня, які виявляються в здатності людини до практичного перетворення дійсності для задоволення матеріальних і духовних потреб особистості й суспільства, та являють собою органічну єдність наукової орієнтувальної основи дії (знань), умінь, навичок, цінностей і ставлень.

Загальноновизнаними «основними компетентностями, якими має володіти вчитель ХХІ століття є: 1) комунікативна компетентність (зокрема, сучасний учитель має вільно володіти кількома європейськими мовами); 2) компетентність самоідентичності; 3) компетентність справедливості; 4) лідерська компетентність; 5) дослідницько-аналітична компетентність; 6) здатність навчатися протягом життя; 7) емпатія – здатність розуміти переживання учня чи студента та співпереживати в процесі спілкування» (Педагогічна..., 2013). З огляду на це компетентнісний підхід з підготовки майбутніх учителів початкової школи може зреалізовуватися саме у контексті Концепції «Нова українська школа», яку, по суті, можна вважати узагальненням загальноєвропейського досвіду.

Прикладом використання теоретичних та практичних наробок європейського освітнього простору може стати робота випускової кафедри педагогічного факультету, спрямована на вирішення наступних завдань:

- розробка та впровадження нового покоління навчальних планів для модернізації змісту й освітніх технологій на основі інтеграції основних принципів класичного підходу до освіти й концептуальних ідей Нової школи;
- забезпечення у програмах педагогічних практик інтегративних зв'язків існуючої моделі і навчальної та позанавчальної сфер підготовки майбутніх учителів;
- залучення членів колективу до роботи у комісіях та авторських групах міністерства та міжнародних проектів;
- проведення семінарів, круглих столів із зарубіжними науковцями для удосконалення навчально-виховної системи підготовки фахівця в умовах соціалізації особистості в суспільстві;
- оновлення підходів до оцінки якості освіти шляхом оптимізації системи моніторингу, розробки й активного використання тестів і тестових завдань як пріоритету в постійному контролі і корегуванні роботи факультету і кафедри;
- участь майбутніх учителів у різноманітних конкурсах, олімпіадах тощо для удосконалення організаційно-правових і економічних механізмів підготовки фахівців, підвищення їх конкурентоздатності на ринку освітніх послуг й інноваційних моделей;
- спільні зустрічі, наради і конференції з учителями-практиками та педагогічною громадськістю для підвищення ефективності управління підготовкою фахівців та розвитку форм державно-громадського управління навчально-виховним процесом;
- створення інноваційної моделі збагачення духовної культури педагога як основи підвищення професійної майстерності учителя й упровадження її в практику роботи здійснюється викладачами при проведенні занять з усіх навчальних дисциплін кафедри педагогіки, теорії та методики початкової освіти;
- розвиток інформатизації освіти на факультеті й розширення єдиного інформаційного простору забезпечується впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес та використанням можливостей факультетського сайту;
- створення умов для роботи з обдарованими особистостями та студентами із підвищеними інтелектуальними здібностями реалізується залученням їх до науко-пошукової, дослідницької та творчої діяльності;
- модернізація ресурсного (матеріально-технічного, кадрового, науково-методичного) забезпечення навчально-виховного процесу й формування сучасної інфраструктури відбувається планово підвищенням кваліфікації працівників та заміни ресурсної бази.

Така посилена увага до поширення зарубіжного досвіду в галузі педагогічної освіти, до порівняльно-педагогічних досліджень з проблем підготовки вчителів дає змогу наблизити вітчизняного вчителя до загальноєвропейського рівня і зробити його конкурентним та високо компетентним. Тим самим забезпечується виконання сподівання великого педагога України – Василя Сухомлинського: «Якщо вчитель став другом дитини, якщо ця дружба осяяна благородним захопленням, поривом до чогось світлого, розумного, у серці дитини ніколи не з'явиться зло» (Сухомлинський В., 1988).

Отже, використання досвіду професійної підготовки вчителя закладів початкової освіти у європейських країнах відкриває нові можливості для удосконалення системи педагогічної освіти в Україні в умовах її адаптації до вимог загальноєвропейського освітнього простору. Виконана робота стосується лише незначної частини проблеми, а тому є потреба у подальшому її дослідженні.

Висновки. Таким чином, для систем вищої педагогічної освіти на сучасному етапі важливим є зарубіжний досвід, для якого характерні напрацювання, які з урахуванням національних особливостей вирішують організаційно-структурні, сутнісно-визначальні та змістовно-процесуальні проблеми підготовки педагогічного працівника. При цьому вони постійно коригуються змінними соціокультурними запитами.

Урахування результатів функціонування різних моделей професійно-педагогічної освіти дозволяє виділити місце компетентнісного підходу. Реалізація його можливостей може стати належною основою для інтеграції вітчизняної системи підготовки майбутніх фахівців закладів початкової освіти і європейський освітній простір. При цьому чітко прослідковується два рівні вирішення цього процесу: національний (нормативно-правове врегулювання) та інституційний (змістовно-процесуальне наповнення).

Робота педагогічних колективів факультетів та кафедр з використання досвіду підготовки майбутніх фахівців закладів початкової освіти у практичній підготовці вітчизняних студентів з'являються, в основному, саме на другому рівні. Необмежені можливості для такої роботи, як свідчить досвід, можуть реалізовуватися у компетентнісному підході при виконанні як інваріативної, так і варіативної частин навчальних планів при теоретичній і практичній підготовці майбутніх учителів.

Перспективи подальших розвідок. Перспективним є реалізація можливостей використання досвіду підготовки майбутніх фахівців закладів початкової освіти у практичній підготовці вітчизняних студентів.

Список використаних джерел

1. Биндас О. Особливості функціонування освітніх стандартів у системі педагогічної освіти Австрії. Гуманітарний корпус: [зб. наук. статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії]. Вип. 4. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. С. 31–35.
2. Гаврило Л., Гаврило О. Підготовка вчителя початкової школи в Німеччині. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 9. С. 133–140.
3. Дяченко Л. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх учителів загальноосвітніх шкіл в університетах Федеративної Республіки Німеччина: стан і реалії: метод. реком. Київ: ДКС центр, 2016. 84 с.
4. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика: монографія / [Н. Авшенюк, Т. Десятов, Л. Дяченко, Н. Постригач, Л. Пуховська, О. Сулима]. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 280 с.

5. Котун К. Педагогічна освіта Фінляндії у контексті європейського виміру: метод. реком. Київ: Вид. Ін-ту обдарованої дитини, 2014. 60 с.
6. Кристопчук Т. Система педагогічної освіти в країнах Європейського Союзу: спільні та відмінні риси. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Педагогіка. 2012. Т. 209, Вип. 197. С. 121–126.
7. Кристопчук Т. Стан та тенденції розвитку педагогічної освіти в Німеччині. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://xn—e1aajfpeds8ay4h.com.ua/files/image/konf%2012/doklad_12_3-2_04.pdf_\(08.01.2018_p\)](http://xn—e1aajfpeds8ay4h.com.ua/files/image/konf%2012/doklad_12_3-2_04.pdf_(08.01.2018_p)).
8. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі: монографія / авт. кол. : Н. Авшенюк, В. Кудін, О. Огієнко, та ін. Київ: Педагогічна думка, 2011. 232 с.
9. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (08.01.2018 p.).
10. Нос Л. Система підготовки вчителя початкової школи в університетах Канади. *Рідна школа*. 2012. № 8/9. С. 77–80.
11. Носовець Н. Професійна підготовка майбутніх учителів у країнах західної Європи [Електронний ресурс]. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2015. Вип. 130. С. 68–72. [Електронний ресурс]. URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1363 (08.01.2018 p.).
12. Педагогічна Конституція Європи [Електронний ресурс]. *Вища освіта України*. 2013. № 3. С. 111–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_3_17. (08.01.2018 p.).
13. Поліщук Л. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи в Англії в умовах євроінтеграції: [навч.-метод. посіб.] [Електронний ресурс]. Житомир: ЖДУ, 2010. 121 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/3972/1/9111.pdf> (08.01.2018 p.).
14. Сухомлинський В. Сто порад учителям. Київ: Рад. школа, 1988. 304 с.
15. Харченко Т. Професійна підготовка вчителів початкової та середньої шкіл у сучасній Франції [Електронний ресурс]. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/7551/97/> (08.01.2018 p.).

References

1. Byndas O. (2015). Osoblyvosti funktsionuvannia osvithnikh standartiv u systemi pedahohichnoi osvity Avstrii [Features of functioning of educational standards in the system of pedagogical education of Austria]. *Humanitarnyi korpus: [zb. nauk. statei z aktualnykh problem filosofii, kulturolohii, psykhologhii, pedahohiky ta istorii]*. Vyp. 4. Vinnytsia : TOV «Nilan-LTD», 31–35 (ukr).
2. Havrylo L., Havrylo O. (2014). Pidhotovka vchytelia pochatkovoi shkoly v Nimechchyni [Preparation of an elementary school teacher in Germany]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologhii*, 9, 133–140 (ukr).

3. Diachenko L. (2016). *Psykhologo-pedahohichna pidhotovka maibutnikh uchyteliv zahalnoosvitnikh shkil v universytetakh Federatyvnoi Respubliky Nimechchyna: stan i realii* [Psychological and pedagogical preparation of future teachers of secondary schools in the universities of the Federal Republic of Germany: state and reality]: [metod. rekom]. Kyiv: DKS tsentr, 84 (ukr).

4. Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky pedahohiv u zarubizhnykh krainakh: teoriia ta praktyka [Competency approach to the training of teachers in foreign countries: theory and practice]: [monohrafiia] / [N. Avsheniuk, T. Desiatov, L. Diachenko, N. Postryhach, L. Pukhovska, O. Sulyma]. Kirovohrad: Imeks-LTD, 2014, 280 (ukr).

5. Kotun K. (2014). *Pedahohichna osvita Finliandii u konteksti yevropeiskoho vymiru* [Educational education in Finland in the context of European dimension]: [metod. rekom]. Kyiv: Vyd. In-tu obdarovanoi dytyny, 60 (ukr).

6. Krystopchuk T. (2012). *Systema pedahohichnoi osvity v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: spilni ta vidminni rysy* [The system of pedagogical education in the countries of the European Union: common and distinctive features]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia»*. Serii: Pedahohika, Ch. 209, Vyp. 197, 121–126 (ukr).

7. Krystopchuk T. (2018). *Stan ta tendentsii rozvytku pedahohichnoi osvity v Nimechchyni* [State and trends of pedagogical education development in Germany]. http://xnelaajfpeds8ay4h.com.ua/files/image/konf%2012/doklad_12_32_04.pdf. (ukr).

8. *Modernizatsiia pedahohichnoi osvity v yevropeiskomu ta yevroatlantychnomu osvithnomu prostori* [Modernization of pedagogical education in the European and Euro-Atlantic educational space]: [monohrafiia] / avt. kol.: N. Avsheniuk, V. Kudin, O. Ohienko, ta in. Kyiv: Pedahohichna dumka, 2011, 232 (ukr).

9. *Nova ukrainska shkola* [New Ukrainian School] // *Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly*. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. (ukr).

10. Nos L. (2012). *Systema pidhotovky vchytelia pochatkovoї shkoly v universytetakh Kanady* [Elementary School Teacher Training System at Canadian Universities]. *Ridna shkola*, 8/9, 77–80 (ukr).

11. Nosovets N. (2018). *Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv u krainakh zakhidnoi Yevropy* [Professional training of future teachers in Western European countries]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu*. Serii: Pedahohichni nauky, Vyp. 130, 68–72. http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1363 (ukr).

12. *Pedahohichna Konstytutsiia Yevropy* [Pedagogical Constitution of Europe]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 3, 111–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_3_17 (ukr).

13. Polishchuk L. (2010). *Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly v Anhlії v umovakh yevrointehratsii* [Professional training for future teachers of elementary school in England under the conditions of European integration]: [navch.-metod. posib.]. Zhytomyr: ZhDU, 121. <http://eprints.zu.edu.ua/3972/1/9111.pdf>. (ukr).

14. Sukhomlynskyi V. (1988). Sto porad uchytelvi [One hundred tips for the teacher]. Kyiv: Rad. shkola, 304 (ukr).

15. Kharchenko T. (2018). Profesiina pidhotovka vchyteliv pochatkovoї ta serednoi shkil u suchasniї Frantsii [Professional training of primary and secondary school teachers in modern France]. <http://studentam.net.ua/content/view/7551/97/> (ukr).

*Статтю рекомендовано до друку
кандидатом педагогічних наук, доцентом,
доцентом кафедри педагогіки
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»
Сембрат Аллою Леонтіївною*

Стаття надійшла до редакції 15 січня 2018 року

Валентина Васенко

кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры педагогики, теории и методики начального образования,
ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды»,
ул. Сухомлинского, 30, 08400, г. Переяслав-Хмельницкий, Украина
valentynavaskenko@gmail.com

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОСНОВНЫХ ПРИНЦИПОВ ЕВРОПЕЙСКОГО
ОПЫТА ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ УЧРЕЖДЕНИЙ
НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ**

Valentina Vasenko

Ph. D in Pedagogics, Assistant Professor,
Assistant Professor at the Chair of Pedagogics, theory and methodology of
elementary education SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State
Pedagogical University»,
Sukhomlynskogo str., 30, 08400, Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine
valentynavaskenko@gmail.com

**USING THE PRINCIPAL PRINCIPLES OF THE EUROPEAN
EXPERIENCE OF PREPARATION OF FUTURE SPECIALISTS IN
EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF INITIAL EDUCATION IN UKRAINE**